

Dalībvalstu tiesības - Austrija

Mūsu tulkoņāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlējušies.

Jau ir pieejami tulkojumi šādās valodās: [de](#).

levads – šajā lapā ir sniegta informācija par Austrijas tiesisko sistēmu un pārskats par Austrijas tiesībām.

Tiesību avoti

Austrijas tiesību sistēmas pamatā ir rakstveida **tiesību akti**. Parāžu tiesībām, savukārt, ir ļoti ierobežota nozīme. Augstāko tiesu judikatūrai, kas nosaka svarīgas vadlīnijas attiecībā uz likumu piemērošanu, ir liela nozīme. Taču "tiesnešu tiesības" formāli netiek atzītas par tiesību avotu.

Austrijas konstitucionālais likums nosaka, ka vispārēji atzīti starptautisko tiesību noteikumi ir federālo tiesību sastāvdaļa un paredz **starptautisko līgumu** iekļaušanu Austrijas tiesiskajā sistēmā (vispārēja un īpaša pārņemšana). Starptautiska līguma noteikuma vietu valsts tiesību sistēmā nosaka tā saturs.

Lai Nacionālā asambleja apstiprinātu starptautiskos līgumus, kas groza vai papildina Konstitūciju, ir nepieciešams tāds pats kvalificētais balsu vairākums kā lēmumiem, ar kuriem pieņem federālos konstitucionālos likumus. Uz lēmumiem par starptautiskajiem līgumiem, ar ko groza vai papildina likumus, attiecas tādas pašas prasības kā uz lēmumiem, ar ko pieņem likumus.

Parasti starptautiskos līgumus pēc federālās valdības vai tās pilnvarota federālā ministra pieprasījuma noslēdz Austrijas federālais prezidents. Lai noslēgtu politiskus starptautiskos līgumus un starptautiskos līgumus, ar ko groza vai papildina likumus, ir nepieciešama iepriekšēja Nacionālās asamblejas piekrišana. Federālais prezidents var pilnvarot federālo valdību vai kompetentus federālās valdības locekļus noslēgt noteiktu kategoriju starptautiskos līgumus, kas nav ne politiski, ne arī groza vai papildina tiesību aktus.

Saskaņā ar Austrijas Federālo konstitūciju visās **deviņās federālajās zemēs** līdztekus federālajām (konstitucionālajām) tiesībām pastāv **zemju (konstitucionālās) tiesības**. Zemju konstitucionālās tiesības nedrīkst būt pretrunā federālajām konstitucionālajām tiesībām un tādēļ ir tām **pakļautas**. Tomēr starp federālajām un zemju tiesiskajām normām principā nepastāv šāda pakļautības kārtība. Kopš 1988. gada federālās zemes var noslēgt starptautiskos līgumus jautājumos, kas ietilpst federālo zemju kompetencē. Tomēr tāpat kā iepriekš federālajai valdībai ir prioritāra kompetence ar āpolitiku saistītos jautājumos.

Tiesību aktu veidi – normu hierarhija

Lai pieņemtu federālās konstitucionālās normas, ir nepieciešams divu trešdaļu balsu vairākums Nacionālajā asamblejā, piedaloties vismaz pusei locekļu. Turklāt šādā veidā pieņemta norma ir skaidri jāapzīmē kā „konstitucionālais likums” vai „konstitucionālā norma”.

Savukārt, spēkā esoša lēmuma par federālajām tiesību normām pieņemšanai Nacionālajā asamblejā ir nepieciešama vismaz vienas trešdaļas locekļu klātbūtne un nodoto balsu absolūts vairākums.

1. Federālās konstitūcijas pamatprincipi

Austrijas federālās konstitūcijas vadošie principi (pamatprincipi) ir vissvarīgākās tiesību normas Austrijas tiesiskās sistēmas struktūrā, un tie ir šādi:

- demokrātiskuma princips,
- varas dalīšanas princips,
- tiesiskuma princips,

- republikāniskais princips,
- federālās valsts princips,
- liberālisma princips.

Šie pamatprincipi kopumā veido **pamata konstitucionālo kārtību**.

Tiem ir īpaša konstitucionālā nozīme. Jebkurus nozīmīgākus Federālās konstitūcijas grozījumus var izdarīt tikai tautas nobalsošanas likumdošanas procedūrā. Jā kāds no minētajiem pamatprincipiem tiek atcelts vai ja ir būtiski mainītas attiecības starp šiem principiem, tiek uzskatīts, ka ir būtiski grozīta Konstitūcija.

2. Primārās un sekundārās Eiropas Savienības tiesības

Austrijas pievienošanās Eiropas Savienībai 1995. gada 1. janvārī nozīmēja būtisku Austrijas federālās konstitūcijas grozīšanu. Kopš pievienošanās Austrijas pamata tiesisko kārtību nosaka ne tikai Austrijas konstitucionālās tiesības, bet arī Eiropas Savienības tiesības (**konstitucionālais duālisms**). Dominējošais viedoklis ir tāds, ka **ES tiesībām ir prioritāte attiecībā pret valsts iekšējiem likumiem** un parastajām federālajām konstitucionālajām tiesībām, taču ne attiecībā uz Federālās konstitūcijas pamatprincipiem.

3. "Parastās" federālās konstitucionālās tiesības

Konstitucionālās tiesības paredz politiskās darbības „spēles noteikumus”, jo tās nosaka:

- likumdošanas procedūru,
- augstāko valsts orgānu statusu,
- attiecības starp federālo valdību un zemēm attiecībā uz tiesību aktiem un to izpildi,
- publisko tiesību tiesu kontroli pār valsts rīcību.

4. Federālie tiesību akti

Federālajā konstitūcijā nostiprinātais tiesiskuma pamatprincips nozīmē, ka tiesību akti ir saistoši visām izpildinstitūcijām (pārvaldei un tiesu varai). Federālā konstitūcija sadala likumdošanas varu starp federālo valdību un zemēm.

5. Noteikumi

Noteikumi ir **vispārīgas tiesību normas, ko pieņem valsts pārvaldes iestādes** un kas ir vispārēji piemērojamas visām likumiem pakļautajām personām. Lai varētu pieņemt īstenošanas noteikumus, kas precizē citas vispārīgas normas – parasti likumus – pastāv vispārīgs konstitucionāls pilnvarojums. Noteikumiem, ar ko groza vai papildina likumus, ir nepieciešams speciāls konstitucionāls pilnvarojums.

6. Lēmumi

Lēmumi galvenokārt ir administratīvi tiesību aktu izpildes akti, kas adresēti tikai lēmumā konkrēti norādītajām personām.

Institucionālā sistēma

Likumdošanas institūcijas

Saskaņā ar konstitūcijā nostiprināto varas dalīšanas principu starp federālo valdību un zemēm, likumdošanas procesā ir iesaistītas dažādas institūcijas.

Nacionālā asambleja kopā ar Augšpalātu pieņem federālos likumus. 183 Nacionālās asamblejas deputātus tieši ievēl tauta. Augšpalātu ievēl zemju parlamenti. Augšpalātai likumdošanas procesā parasti ir tiesības tikai izteikt iebildumus.

Zemju likumdošana ir zemju parlamentu kompetencē.

Likumdošanas kārtība

Federālo tiesību aktu priekšlikumus Nacionālajai asamblejai iesniedz:

- kā deputātu iesniegumus (iniciatīvas iesniegumi),
- kā federālās valdības likumprojektus (valdības likumprojekti),
- kā Augšpalātas iesniegumus.

Turklāt Nacionālajai asamblejai apspriešanai tiek nodots tautas pieprasījums, ko parakstījušas vairāk nekā 100 000 balsstiesīgas personas vai viena sestdaļa balsstiesīgo personu trīs federālajās zemēs.

Praksē vairumu **likumprojektu** iesniedz **federālā valdība**. Federālās valdības likumprojektus pieņem ar federālās valdības (Ministru padomes) vienbalsīgu lēmumu. Pirms atbildīgā ministra izstrādātā likumprojekta pieņemšanas to publicē, lai saņemtu citu institūciju (federālo zemju, ieinteresēto personu) atzinumus.

Pēc tam, kad likumprojektu ir apstiprinājusi Nacionālā asambleja, likumprojektam savu piekrišanu sniedz Augšpalāta. (Likumi par federālo finanšu jautājumiem nav jāiesniedz Augšpalātai – Nacionālās asamblejas federālā suverenitāte). Pēc tam federālais kanclers iesniedz likumu federālajam prezidentam **apstiprināšanai**.

Nacionālā asambleja var nolemt rīkot **tautas nobalsošanu**. To var pieprasīt arī deputātu vairākums. Šādā gadījumā likumprojektu, ko jau ir izskatījusi Nacionālā asambleja, pirms tā apstiprināšanas ir jānodod tautas nobalsošanai. Turklāt katrs vispārējs federālās konstitūcijas grozījums ir jānodod tautas nobalsošanai.

Parakstoties, federālais prezidents apstiprina federālā tiesību akta konstitucionālu stāšanos spēkā. **Apstiprinājumu** paraksta arī federālais kanclers.

Pēc federālā kanclera apliecinājuma federālais tiesību akts tiek publicēts Austrijas oficiālajā laikrakstā *Bundesgesetzblatt*. Ja vien pašā likumā nav noteikts citādi (retrospektīva iedarbība vai noteikta laikposma paiešana), likums **stājas spēkā** tās dienas beigās, kad tiek publicēts un izplatīts federālā oficiālā laikraksta numurs, kurā likuma publicēts.

Likumu var atcelt vai nu ar tīpašu lēmumu (formāla atcelšana), vai pieņemot jaunu likumu, kas iepriekš likumā jau regulētu jautājumu tagad regulē citādi (atcelšana pēc būtības), šādā gadījumā nav nepieciešams formāli pasludināt likuma spēkā neesamību (*lex posterior derogat legi priori*). Speciāliem likumiem ir prioritāte attiecībā pret vispārīgiem likumiem (*lex specialis derogat legi generali*). Turklāt likuma spēkā esamības termiņš jau sākotnēji var būt ierobežots.

Juridiskās datubāzes

Piekluvi Austrijas tiesību aktiem nodrošina [Federālā juridiskās informācijas sistēma \(RIS\)](#), ko koordinē un uztur federālā kanclera birojs.

Vai piekļuve datubāzei ir bez maksas?

[Federālā juridiskās informācijas sistēma \(RIS\)](#) ir bez maksas.

Īss satura apraksts

RIS datubāze sniedz šādu informāciju:

- **Federālie tiesību akti**

1. Federālie likumi
2. Federālais oficiālais laikraksts no 2004. gada
3. Federālais oficiālais laikraksts no 1945. – 2003. gadam
4. Reiha, Valsts un Federālais oficiālais laikraksts no 1848. – 1940. gadam
5. Likumu apkopojumi no 1780. – 1848. gadam
6. Vācijas oficiālais laikraksts no 1938. – 1945. gadam
7. Novērtējuma projekti
8. Valdības likumprojekti

- **Zemju tiesību akti**

1. Zemju likumi
2. Pašreizējie zemju oficiālie laikraksti – izņemot Lejasaustrijas un Vīnes oficiālos laikrakstus

- **Pašvaldību tiesību akti** Tikai Karintijas, Lejasaustrijas, Zalcburgas, Štīrijas un Vīnes zemju dokumentu izlase

- **Judikatūra**

1. Konstitucionālā tiesa

2. Administratīvā tiesa
3. Administratīvās tiesas „normu saraksts“
4. Augstākās tiesas, zemju augsto tiesu un citu tiesu nolēmumi
5. Neatkarīgie administratīvie senāti
6. Neatkarīgais finanšu senāts
7. Patvēruma tiesa
8. Neatkarīgais federālais patvēruma senāts
9. Vides lietu senāts
10. Federālais komunikācijas senāts
11. Valsts iepirkuma kontroles iestādes
12. Apelācijas komisija un Augstākā disciplināro lietu komisija
13. Datu aizsardzības komisija
14. Darbinieku pārstāvības un uzraudzības komisija
15. Vienlīdzīgas attieksmes komisijas
 - **Dekrēti**
 1. Federālo ministriju dekrēti
 2. Federālās Tieslietu ministrijas dekrēti

Daži Austrijas likumi ir pieejami arī angļu valodā.

Plašāku informāciju var atrast [Federālās juridiskās informācijas sistēmas](#) tīmekļa vietnē.

Saites

[Tiesiskā kārtība - Austrija](#)

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Lapa atjaunināta: 25/04/2017